

TMMOB İZMİR İL KOORDİNASYON KURULU

İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ AKALAN KÖYÜ

AKALAN TAŞ OCAĞI

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

1. GİRİŞ

İzmir İli, Kemalpaşa İlçesi, Akalan Köyünde açılması planlanan Taş Ocağı projesi ile ilgili olarak TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Maden ve Çevre Komisyonu tarafından farklı zamanlarda Akalan Köylüleri ziyaret edilmiş, köy halkı ile görüşmeler yapılmış, ocak alanında incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yapım çalışmaları Yap- İşlet- Devret Modeli ile yürütülen İzmir- İstanbul Otoyolu Projesi kapsamında malzeme temini amacı ile kullanılacağı açıklanan Akalan Köyündeki Taş Ocağı alanında; Akalan Köyü sakinlerinin yürüttüğü hukuki süreç halen devam etmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından İstanbul- İzmir Otoyolu’nun Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği Hükümleri kapsamı dışında değerlendirilmesi nedeni ile; Karayolları Genel Müdürlüğü adına ruhsatlı olan ve yüklenici Özaltın A.Ş. tarafından söz konusu proje kapsamında malzeme temini amacı ile kullanılacağı öğrenilen Taş Ocağı Projesi de ÇED Yönetmeliği hükümlerinden muaf tutulmuş ve yapılacak çalışmalar ile ilgili olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci gerçekleştirilmemiştir. Hukuki süreç kapsamında İzmir 5. İdare Mahkemesi tarafından “yürütmeyi durdurma” kararı verilmiş olup, süreç devam etmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği ile ilgili olarak dava konusu süreçlerden birisi olan “ÇED Muafiyeti” kavramı bu projede de karşımıza çıkmaktadır. Gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin ; inşaat, işletme ve işletme sonrası dönemlerine ilişkin çevresel etkilerinin ve alınabilecek önlemlerin değerlendirildiği, bu kapsamda faaliyetin gerçekleşmesi halinde olası risklerin göz önünde bulundurularak çevre ve halk sağlığı açısından incelemelerin yapılması anlamını taşıyan ÇED sürecinde; Yönetmelik kapsamında ortaya çıkarılan “ÇED MUAFIYETİ” tanımı; ile Çevresel Etki Değerlendirmesi gerçekleştirilmeyen projeler ile ÇED itibarsızlaştırılmakta ve içi boşaltılmaktadır.

Akalan Taş Ocağı örneğinde olduğu gibi; Ülkemizde son yıllarda özellikle kamu yatırımları ile karşımıza çıkan ÇED Muafiyeti kavramı; planlanan faaliyetlerin olası etkilerini değerlendirme sürecine bile gerek görülmeden, “ben izin verdim, oldu” anlayışı ile yerel halkın yaşam alanlarına saldırıda bulunmakta, Anayasa ile güvence altına alınmış olan “Sağlıklı Çevrede Yaşam Hakkına” engel olunmaktadır.

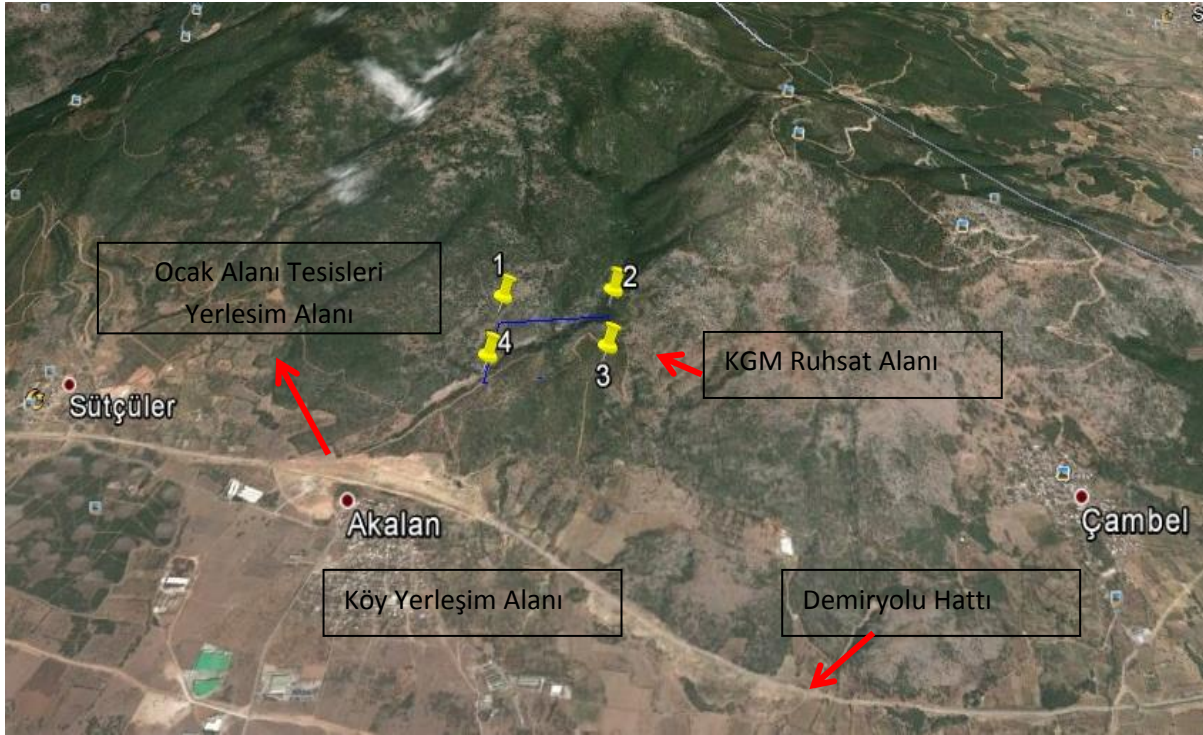
Gerçekleştirilmesi planlanan her faaliyetin yaşam alanlarına ve bölgenin doğal yapısına karşı bir takım olumsuz etkilerinin olması kaçınılmazdır. Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci; oluşabilecek olumsuz etkilerin önceden irdelenmesi, alınabilecek tedbirlerin belirlenmesi ve nihayetinde karar verici mekanizmaya faaliyetin gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi noktasında bir yön göstericidir.

Kentleşme, Sanayileşme süreçleri ile birlikte kontrolsüz biçimde kaybettiğimiz doğal varlıklarımız, tarım, orman alanlarımızın sürdürülebilirliğinin sağlanmasında en önemli süreçlerden birisi olan ÇED sürecinin Yönetmelik değişiklikleri ile anlamsızlaştırılması, bir prosedür haline getirilmesi, ekonomik kaygılar ile yaşamlarımızın hiçe sayıldığı yönetim anlayışının da bir göstergesidir.

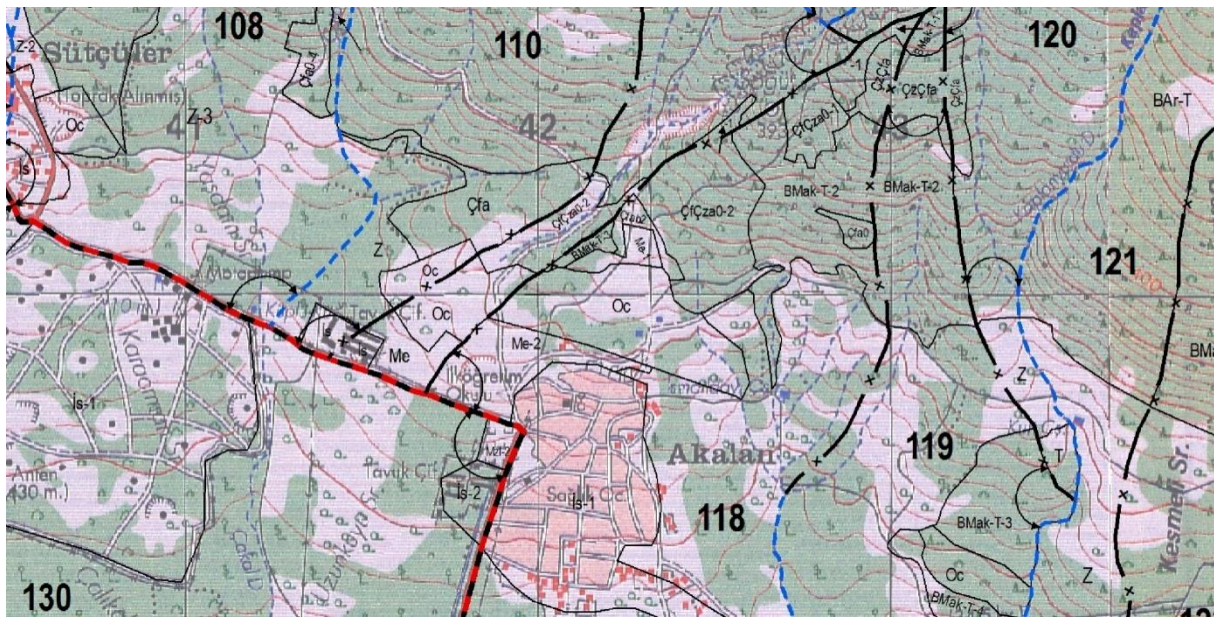
2. GENEL DEĞERLENDİRME

İzmir İli, Kemalpaşa İlçesi, Akalan Köyü sınırları içerisinde yer alan ve Karayolları Genel Müdürlüğü adına ruhsatlı olan Taş Ocağı alanına ait 1/25000 ölçekli harita ve uydu görüntüsü Şekil 1 ve 2 de verilmektedir.

Ocak Alanı ve Tesis alanları Orman Genel Müdürlüğü sorumluluk alanı kapsamına giren orman arazisi vasfındadır. Ocak alanının Akalan Köyüne mesafesi yaklaşık 770 m olup, Ocak alanından çıkarılan malzemenin işlem göreceği tesislerin kurulması planlanan alanın köy yerleşik alanına mesafesi yaklaşık 400 m. dir. İzmir- Ankara Hızlı Tren Hattı Güzergahı Köy yerleşim alanının 150-200 m yakınından geçmektedir.

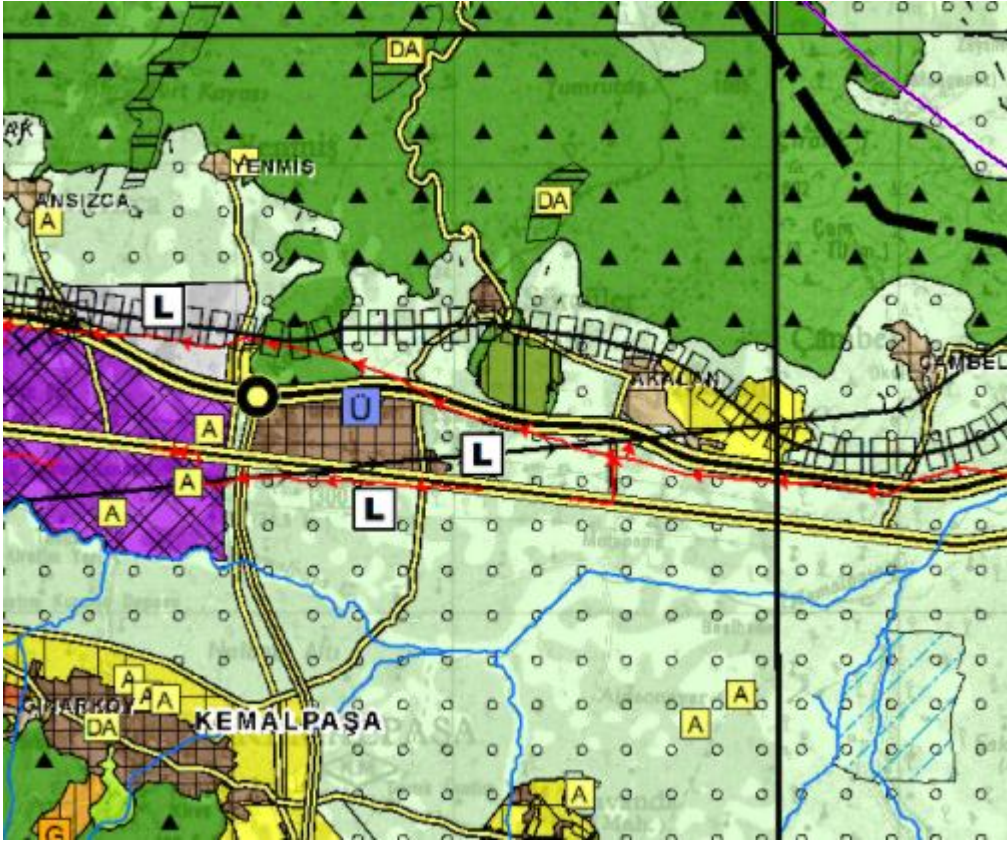

Şekil 1. Uydu Görüntüsü

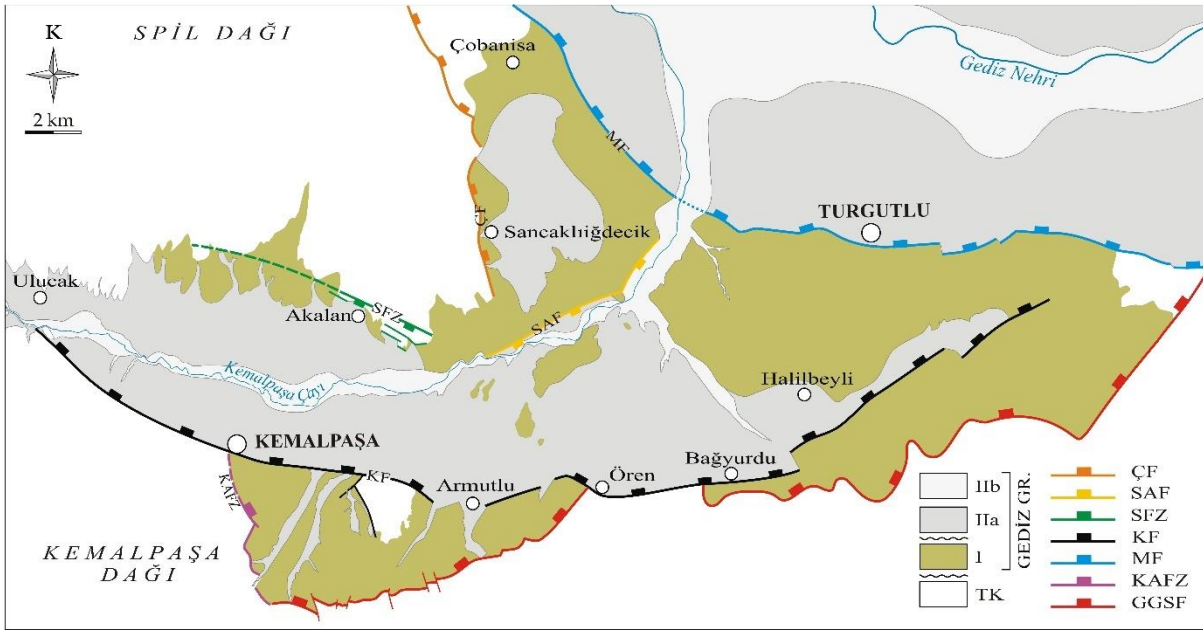
Şekil 2. 1/25000 Ölçekli Plan

Akalan Köyü sınırları içerisinde işletilmesi planlanan Taş Ocağı Alanı 30.12.2014 Tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanmış olan İzmir Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında Orman Alanı olarak görülmektedir.

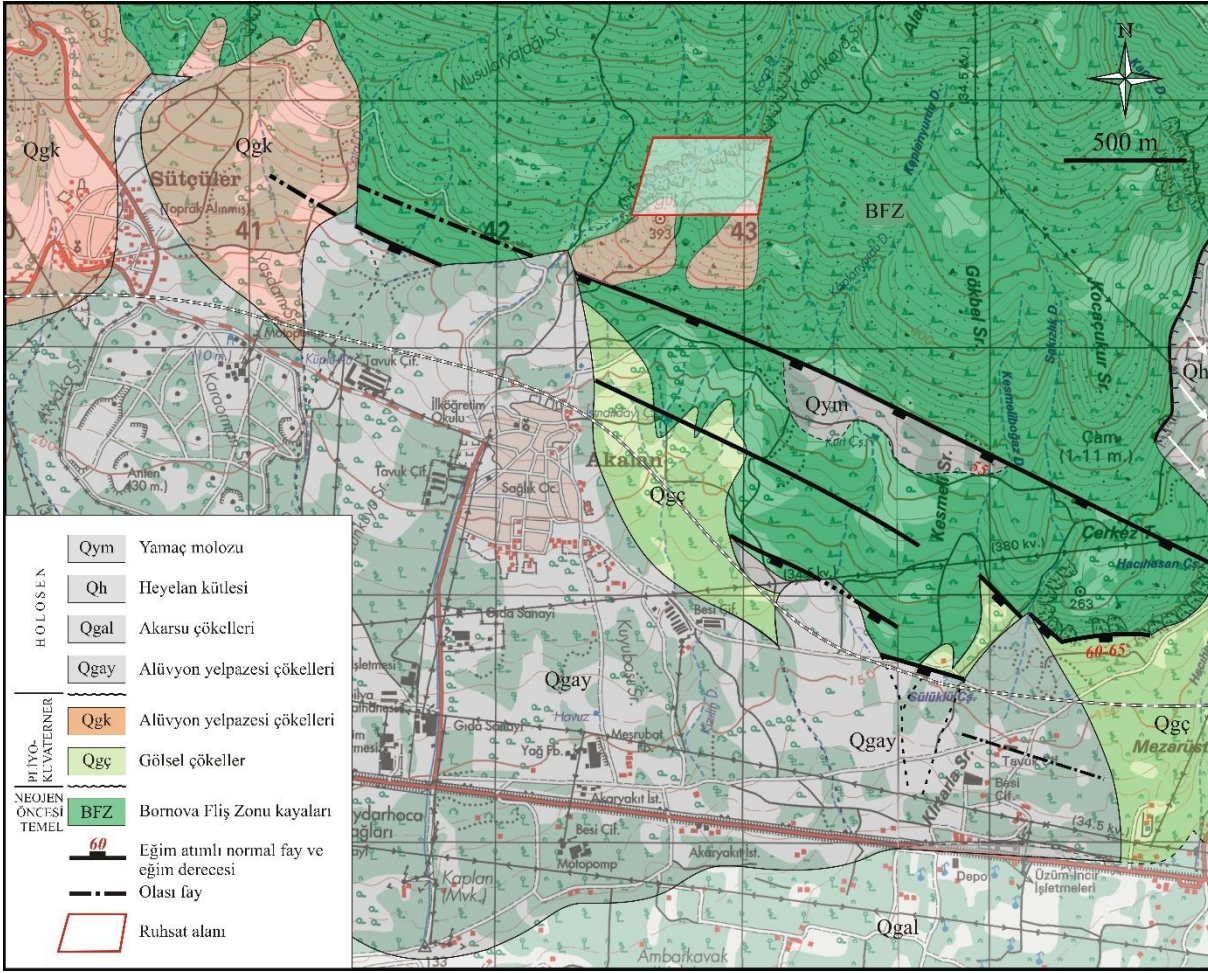
Şekil 3 İzmir Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Akalan köyü, Gediz Grabeni'nin batı kolunu oluşturan "Kemalpaşa Pliyo-Kuvaterner Havzası"nın kuzey kenarında yer alır. Havzanın dolgulanması, "Geç Pliyosen-Pleyistosen" (5-0,0117 milyon yıl) ve "Holosen" (11.700-Günümüz) olmak üzere başlıca iki evrede gelişim gösterir. Havza açılımı ve birinci evre dolgulanması, "Gediz Grabeni Sıyrılma Fayı" (GGSF) tarafından denetlenmiştir. Birinci evre dolgusu üzerinde açılan Holosen havzası ise, aktif-normal "Kemalpaşa Fayı" tarafından belirlenmiştir (Şekil 1). Holosen havzasını kuzeyden sınırlayan "Spildağı Fay Zonu" (Sözbilir vd., 2011) Akalan'ı kuzeyden sınırlar. Günümüz alüvyon yelpazelerinin çökelişini denetleyen Spildağı Fay zonu, güneye (Kemalpaşa Ovası'na) doğru basamaklanan aktif-normal faylardan oluşmaktadır.

Şekil 4. Kemalpaşa havzasının birinci ve ikinci evre dolgulanmasını belirleyen normal fay sistemleri (Göktaş ve Hakyemez, 2015). TK: Kemalpaşa havzasının tabanında yer alan 5 my'dan yaşlı temel kayaları, I: Gediz grubu birinci evre (geç Erken Pliyosen-Pleyistosen) çökelleri, II: Gediz grubu ikinci evre (Holosen) çökelleri (a: Lateralalüviyal, b: Aksiyalflüviyal). GGSE: Gediz Grabeni sıyrılma fayı, KAFZ: Kalkanca Tepe fay zone, MF: Manisa fayı, KEF: Kemalpaşa fayı, SFZ: Spil Dağı fay zone, SAF: Sancaklıgöcek fayı, ÇF: Çobanisa fayı.

Akalan çevresinde yüzeyleyen birinci evre istifinin alt bölümü, egemen olarak ince kırıntılı gölsel çökellerden oluşur. Zayıf pekişmiş kiltası-silttaş-kumtaş topluluğundan oluşan tortul istif, üstte doğru artan sıklıkta çakıltaş ve çapraz katmanlı kumtaş aradüzeyleri kapsar. Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi demiryolu bağlantı hattı yarmalarında yüzeyleyengölsel çökellerin, Pleyistosen ve Holosen alüvyon yelpazeleri tarafından örtüldüğü gözlenmektedir. Bu istifin üzerine, Pleyistosen'de gelişen ve gölsel çökeliyi havza ölçeğinde sona erdiren alüvyon yelpazesi çökelleri dolgulanmıştır. Alttan üstte doğru tane boyu kabalaşması gösteren istif soluk kırmızı renklidir ve ağırlıklı olarak çakıltaş-kumtaş topluluğundan oluşur. Akalan yerleşimi ile ruhsat sahası arasındaki yüzlekler, bloklu kaba çakıllardan yapıli kütle akması çökellerinden oluşur ve proksimal yelpaze çökeliyi simgeler. Esas olarak yüksek açılı Kemalpaşa normal fayının belirlediği Holosen evresinde, Kemalpaşa Çayı ve yan kolları ile havzanın kuzey ve güney kenarlarında yanal gelişimlerini sürdüren kompozit alüvyon yelpazeleri, günümüzde devam eden son tortul dolgulanmayı oluşturmaktadır (Şekil 5).

Şekil 5. Akalan yakın çevresinin jeolojisi.

Havzada temeli ise Mesozoyik yaşlı Bornova flişzonuna ait karmaşık oluşturm.

Akalan kaya ocağı; Mesozoyik yaşlı temel kayalarını oluşturan Bornova flişzonu içerisindeki mega bloklar halinde yeralan kireçtaşıdan oluşur. Bornova Karmaşığı fillit, metakumtaşı, kireçtaşı ve denizaltı volkanizmasının oluşturduğu bir litolojiye sahiptir (Erdoğan, 1990). Allokon kireçtaşları, oldukça geçirimli olup önemli akifer kayalarını oluşturur. Mega kireçtaşları, bol karstik yapısı ile Akalan çevresinde en önemli akifer kayasını oluşturmaktadır. Çalışma alanının güneyinde yer alan Nif Dağı kesimlerindeki hidrojeolojik çalışmalarda allokon kireçtaşlarının kırık sistemlerinin KD-GB yönlü uzandığı ve bu doğrultuyu kesin kırık sistemlerinden debileri 1-250 lt/sn arasında değişen kaynakların çıktığı belirtilmektedir (Şimşek vd., 2008). Dolayısıyla ocak sahası Kemalpaşa havzasının en önemli su taşıyıcılarından biridir.

Şekil 6. Kayaocağındayeralan kireçtaşları

Kaya ocağına en yakın yapı Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi Demiryolu Bağlantı Hattıdır. Ocak yerine yaklaşık 620m.uzaklıkta bulunan bu hat aç-kapa yöntemiyle oluşturulmuştur. Demiryolu Bağlantı Hattı yapımı sırasında açılan yarmanın şev başının ocak yerine uzaklığı ise yaklaşık 450m. dir. Açılan yarma şevlerinde, boyutlandırma ve drenaj sisteminde jeoteknik etüt ve/veya uygulama sırasında ki hatalardan kaynaklanan nedenlerle duraysızlık problemleri yoğun olarak izlenmektedir.

Şekil 7.Kayaocağının620m.güneyinde yeralan ve Pliyo-Kuvaternergölsel çökeller ile üzerinde yeralan alüvyon yelpazesinde açılan Demiryolu Bağlantı Hattı aç-kapa şevlerinde jeoteknik etüt ve/veya uygulama sırasında ki hatalardan kaynaklanan duraysızlık problemleri

Bunların yanı sıra Akalan yerleşimine ocağın uzaklığı 770m.dir. Dolayısıyla kaya ocağı işletmesi sırasında patlatmalardan birinci derece etkilenecek önemde Akalan yerleşimi ve demiryolu kaplama betonlarıdır. Demiryolu beton imalatının üzerinde yeralan şevlerdeki duraysızlıklar ikinci dereceden önem arz etmektedir. Bu nedenle ocak işletmesi sırasında bir gecikmede kullanılacak maksimum patlayıcı miktarı hesaplanmadan rastgele bir işletme, demiryolu aç-kapası üzerinde kalan şevlerde görülen duraysızlık benzeri problemlere yol açabileceği gibi daha önemlisi Akalan yerleşimi ve demiryolu beton vb. imalatlarında önemli problemler yaratabilecektir. Bu nedenle yapılacak patlayıcı kısıtlaması ise ekonomik bir ocak işletmeciliğinin önüne geçecektir.

Ocak işletmesi alanda yeralan karstik akiferin kirlenmesine de yol açacak ayrıca benzeri karstik akiferlerde yapılan patlatmalarda görülebildiği gibi akiferin yüzey beslenmesinde olumsuz değişimlere de yol açabilecektir.

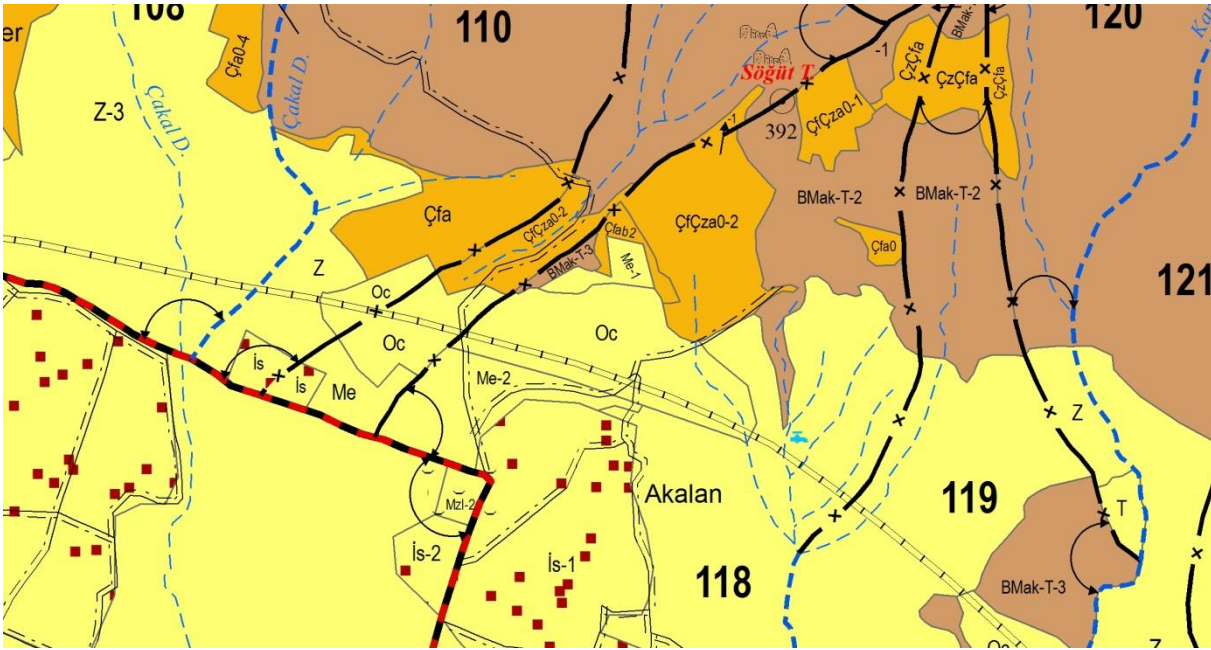
Anayasa'mız "*Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez*" demektedir. Öncelikle bu ilke hep aklımızın bir köşesinde durmalıdır.

- Genel ilkeler doğrultusunda baktığımızda taş ocaklarının çevreye etkileri başlığı altında:
- Taş üretimi sırasında yapılan patlatmalar, yer altında kayaların yapısını ve yığılma şeklini değiştirerek su kaynaklarının düzenini bozmaktadır.
- Ticari değeri olan ürünler ayrıldıktan sonra kalan yığınlar, ne kadar düzenli yığılırsa yığılsın, bir süre sonra atmosferik etkilerle şekil değiştirmekte, yıkanmak, akmakta ve yer altı sularına karışarak bu suların kalitesini olumsuz etkilemektedir. Suyla beraber hareket eden malzemeler tarım topraklarının üzerinde birikerek pek çok olumsuz etkiye neden olmaktadır.
- Üretim sırasında kalkan toz yapraklar üzerinde birikerek fotosentezi ve tozlaşma ile döllenmeyi olumsuz etkilemektedir.
- Üretim sırasında ortaya çıkan gürültü ve taşıt hareketleri doğal yaşamı olumsuz etkilemektedir.

Yukarıda sayılanlar hemen ilk akla gelen olumsuzluklardır. Konunun ayrıntılarına girildiğinde daha pek çok olumsuz etkiden söz edilebilecektir.

Akalan Köyü'nün özeline gelindiğinde;

Taş ocağı için talep edilen alan, yaklaşık 20 yaşında, emekle yetiştirilmiş bir ormandır. Köyün tüm halkının "İMECE" geleneğiyle yarattığı sosyo-kültürel bir değerdir. Yok edilmesi telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracaktır.

Şekil 8. Orman Mescere Haritası

Ocak sahası işletilmesi planlanan arazi orman arazisi olup, Orman İzni alınması mevzuatı süreçlerine tabiidir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 03.03.2014 Tarihli 2014/1 Genelgesi kapsamında;

Madde 5 c) 1. Grup ve II(a) Grubu madencilik faaliyetlerinin değerlendirmeye alınmayacağı alanlar;

1. Otoyol, karayolu, il ve ilçe yerleşim alanlarının öngörümünde en az 2 km.lik mesafede kalan orman alanlarında Orman İzni müracaatlarının değerlendirilmeye alınmayacağı ifade edilmektedir.

12.11.2012 Tarihli ve 6360 Sayılı “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” hükümleri kapsamında;

Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi

MADDE 1 –

(1) Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.

(2) Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

İfadesi bulunmaktadır.

Bu kapsamda; İzmir İli İlçelerine bağlı Köylerin de mahalle olarak tanımlanmış olup Akalan Köyü de bu statüde yer almaktadır. Bu süreçte söz konusu genelge kapsamında da değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Bilindiği üzere taşocağının yer aldığı alan Akalan köy tüzel kişiliğine ait mera ve köy tüzel kişiliğince özel ağaçlandırma yapılmış üretim alanıdır. Sahada yaptığımız inceleme sırasında tespit

ettiğimiz ve ekli fotoğraflardan görüleceği gibi taşocağının 500-600 m yakınından başlamak üzere zeytinlikler üzerinde zeytin deliceleri bulunmaktadır. Taşocağının işletilmesi esnasında zeytinlikler zarar görecektir. Hakim rüzgarların Kemalpaşa Ovası'na doğru olması nedeniyle sadece zeytinler değil ilçenin en önemli üretimi olan Kiraz ve diğer tarımsal üretimleri de işletme sırasında oluşacak tozdan ve malzemenin taşınması sırasında kamyonların oluşturacağı tozdan zarar görecektir. Halen yürürlükte olan **"3573 SAYILI ZEYTİNCİLİĞİN ISLAHI VE YABANİLERİNİN AŞILATTIRILMASI HAKKINDA KANUN"un 20. Maddesinde;**Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegatatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal sanayi işletmeleri yapımı ve işletilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının iznine bağlıdır.

Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması halinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu halde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülemez, İzinsiz kesenler veya sökenlerden ağaç başına ikimilyon liradan beşmilyon liraya kadar hafif para cezası alınır. Kesilen ve sökülen ağaçlar müsadere edilir, denmektedir.

Kemalpaşa yöresi Dünyada Kuzey yarımkürede en erken kiraz hasadı Kemalpaşa ilçemizde yapılmaktadır. Toplam üretim yaklaşık 55.000,00 ton'dur. Üretilen kirazın %60'ı Rusya Federasyonu ile Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilmektedir. Türkiye, dünya kiraz üretiminde ilk sırada yer almaktadır. Kemalpaşa tarımı ve üreticileri yıllar önce İzmir – Ankara karayolu güzegahının Kemalpaşa-Ören-Armutlu-Yiğitler- Bağyurdu güzergahından ovaya alınması ile başlayan, Organize olamamış Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi ile devam eden süreçte büyük darbe almıştır. Verimli tarım arazilerinin tarım dışı kullanımının en yaygın yaşandığı yörelerimizin başında gelmektedir.

Günümüzde bu süreç bütün olumsuzluklara rağmen Bağyurdu Sanayi Bölgesi, Tren yolu, Lojistik bölge, İzmir – İstanbul oto yolu yatırımları ile hızlandırılarak devam etmektedir.

İzmir – İstanbul oto yolu inşaatında kullanılabilecek alternatif malzeme alanları bulunmasına rağmen Akalan taşocağında ısrar edilmesi durumunda yukarıda belirtilen yanlış uygulamalardan etkilenen Kemalpaşa ve yöresi tarımsal faaliyetleri daha da olumsuz bir şekilde etkilenmiş olacaktır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

- Akalan kaya ocağı, Kemalpaşa havzasında önemli bir rezervuar özelliğindeki karstik kireçtaşları üzerinde yer alır.
- Akalan yerleşimine ocağın uzaklığı 770m, Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi Demiryolu Bağlantı Hattı yaklaşık 620m. ve Demiryolu Bağlantı Hattı yapımı sırasında açılan yarmanın şev başının ocak yerine uzaklığı ise yaklaşık 450m. dir
- Kaya ocağı işletmesi sırasında patlatmalardan birinci derece etkilenecek önemde Akalan yerleşimi ve demiryolu kaplama betonlarıdır. Demiryolu beton imalatının üzerinde yer alan şevlerdeki duraysızlıklar ikinci dereceden önem arz etmektedir..
- Ocak işletmesinin zararlarını önlemek için bir gecikmede kullanılacak maksimum patlayıcı miktarı hesaplanmadan, patlatma işleminin oluşturacağı etkiler incelenmeden, irdelenmeden gerçekleştirilecek rastgele bir işletme, Akalan yerleşimi ve demiryolu beton vb. imalatlarında önemli problemler yaratabilecektir. Bu nedenle yapılacak patlayıcı kısıtlaması ise ekonomik bir ocak işletmeciliğinin önüne geçecektir.
- Ocak işletmesi alanda yer alan karstik akiferin kirlenmesine de yol açacak ayrıca benzeri karstik akiferlerde yapılan patlatmalarda görülebildiği gibi akiferin yüzey beslenmesinde olumsuz değişimlere de yol açabilecektir.
- Ocak alanı ve tesislerin bulunduğu alanda gerçekleştirilecek çalışmalar sırasında oluşacak toz, gürültü, vibrasyon, patlatma gibi çevresel etkilerin Ocak alanına en yakın yerleşim alanına, ocak alanı çevresinde bulunan zeytinlik alanlara ve orman alanlarına etkileri irdelenmelidir.
- Ocak alanından çıkarılacak malzemelerin işleme tabii tutulacağı öngörülen tesislerin kapasiteleri, özellikleri bilinmemektedir. Tesisi alanının Yerleşim yeri, zeytin alanlarına olan mesafesi irdelendiğinde özellikle toz problemi yaratan tesislerin oluşturacağı olumsuz etkilerin niteliği irdelenmemiştir.
- Ocak alanı yakın çevresinde zeytinlik alanlar bulunmaktadır. "3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun'un 20. Maddesinde; Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegetatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal sanayi işletmeleri yapımı ve işletilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının iznine bağlıdır. Hükmü bulunmaktadır. Bu kapsamda söz konusu sahada mevzuat açısından uygunluk bulunmamaktadır.
- Ocak işletmeciliği yapılması planlanan alanda yaklaşık 20 yaşında köy halkının emeği ile yetiştirilmiş genç orman bulunmaktadır. Ocak işletmeciliğinin gerçekleştirilmesi halinde bu alan kaybolacaktır.
- Taşocağının yer aldığı alan Akalan köy tüzel kişiliğine ait mera ve köy tüzel kişiliğince özel ağaçlandırma yapılmış üretim alanıdır. İlgili kesim geçmiş yıllarda Demiryolu inşaatı kapsamında kullanılmış ve köy halkının ihtiyaçları için kullandığı mera ve orman alanında daralma yaşanmıştır. Yakın alanda yeniden bir malzeme alımı gerçekleşmesi ile kalan alanın tamamının olumsuz etkilenmesi söz konusudur.
- Akalan Taş Ocağı alanından malzeme çıkarılması İzmir- Ankara Otoyolu kapsamında Kamu yatırımı olması ile ilişkilendirilerek kamu yararı ifadesi kullanılmaktadır. Oysa unutulmamalıdır ki İzmir- Ankara Otoyolu Yap- İşlet- Devret Modeli ile gerçekleştirilen bir projedir. Bu kapsamda; yapım çalışmaları kapsamında ihtiyaç duyulan malzemenin temini yüklenici firma sorumluluğunda olup, bu da ticari bir faaliyettir. Malzemenin daha uygun olan ve mevcut açılmış malzeme ocaklarından temini imkanı varken ekonomik nedenler ile yakın alanda malzeme ocağının açılmasında kamu yararı değil tamamen ticari kaygılar bulunmaktadır.

Sürekli gelişen teknoloji ve artan nüfusa paralel olarak şehirlerin hammadde talepleri de artmaktadır. Sivilleşme ve gelişim vizyonu, yeni yerleşim alanlarının açılmasını, altyapılarının sağlanmasını, var olan yerleşim alanları arasındaki ulaşım ağının geliştirilmesini talep etmektedir. Bu taleplerin tamamının karşılanması için ana bileşen doğadan temin edilebilen hammaddelerdir. Burada hammadde tanımı çimento, beton ve altyapı sektöründe kullanılan kireçtaşı, kum, çakıl, mıcır özelinde yapılmıştır. Hammadde ocaklarının işletilmesi bir madencilik faaliyeti olup maden işletmelerine özel yasal ve teknik süreçlerden geçmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda bir hammadde madenin işletilmesi arama dönemi ve işletme dönemi olarak tanımlanmakla birlikte işletmeye alınması madencilik faaliyetlerinin izin yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir. Ocaklarının açılması ve işletilmesindeki yasal süreçler 2014 yılında yapılan 6552 sayılı değişiklik ile 3213 sayılı Maden Kanunu ve Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği ile yürütülmektedir. Bu tanım çerçevesinde hammadde madenciliğinin sektörel olarak madencilik sektörü içerisinde değerlendirilmekle birlikte kendine has özellikleri ve madencilik gerçekleri bulunmaktadır. Aşağıda temel olarak hammadde madenciliğinin ayırıcı özellikleri değerlendirilmiştir.

a) Ayırıcı özelliklerinin başında nadir elementler, metaller, enerji hammaddeleri ve endüstriyel hammaddelerde olduğu gibi rezerv kısıtlı genellikle bulunmamaktadır. Ülkemizin sahip olduğu jeolojik morfoloji gereği hemen hemen her bölgede kireçtaşı oluşumları söz konusudur. Rezerv kısıtı olmamasının önemli bir avantajı ise şehirlerin inşaat ve alt yapı sektörü için gerekli olan hammaddeyi kendi bölgelerinden karşılamalarıdır.

b) Çimento üretiminde kullanılan kireçtaşı hariç, hammadde ocaklarında madencilik faaliyeti kireçtaşının kazılması (çoğunlukla delme-patlatma), nakliyesi ve boyutunun küçültülerek sınıflanması sonucu ticari bir ürün haline getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Diğer birçok madencilik sektöründe olduğu gibi madenin ticari ürün haline getirilmesinde kullanılan karışık cevher zenginleştirme prosesleri hammadde madenciliğinde yoktur.

c) Hammadde ocaklarının kullanım alanlarına yakınlık kısıtı nedeniyle şehirlerin yakınında ve/veya içerisinde faaliyetlerini sürdürmelerinin sonucu diğer madencilik faaliyetleriyle kıyaslandığında, kalker işletmeciliği toplumla etkileşimin en fazla olduğu madencilik faaliyetidir. Bu durumda hammadde ocakları çevresel olumsuzluklar ekseninde sürekli denetimler ve yasal düzenlemeler ile şehirlerin gündeminde bulunmaktadır.

d) Hammadde işletmeciliğinde kireçtaşının fiziksel özelliklerinin çok değişkenlik göstermemesi nedeniyle ekonomik değerlendirmesi nakliye mesafeleri üzerinden yapılmaktadır. Bu durumda hammaddenin kullanılacağı şehir ve bu şehre yakın madencilik alanlarındaki ruhsat hukuku sektörteki rekabeti belirlemektedir.

Genel olarak madencilik faaliyetleri doğada var olan ve jeolojik süreçler sonucu oluşmuş ekonomik değeri olan cevherleri endüstrinin, sanayinin ve sivil toplumun kullanımına sunmaktır. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde madencilik çalışmaları kamu hizmeti olup kamu yararına en az çevresel olumsuz etki ile en yüksek kamusal fayda sağlama ekseninde gerçekleştirilmektedir. Hammadde işletmeciliği için verilen madencilik özellikleri de başlangıçta kamu yararını ve en az çevresel etki vizyonuna sahip olmalıdır. Bu çerçevede İzmir - İstanbul otoyol projesinde sadece otoyol inşası için yeni bir hammadde ocağının açılması her ne kadar ekonomik görünse de kamu yararı ve çevresel etki açısından olumsuz sonuçlara neden olabilir. Bunun yerine yasal süreçlerini tamamlamış ve denetimli olarak faaliyetlerine devam eden hammadde ocaklarından malzeme temin edilerek İzmir -İstanbul Otoyol projesinin imalatı tamamlanmalıdır.

EKLER:

Akalan Proje Alanı ve Çevresi Fotoğrafları

